

GÖÇ YÖNETİMİ VE TERÖRLE MÜCADELEDE AB-TÜRKİYE İŞBİRLİĞİNİ ARTIRMAK

*IPLI Vakfı Louvain
Katolik Üniversitesi'yle
beraber 16 Kasım 2015'te
"Sığınmacılara destek,
göç yönetimi ve terörle
mücadelede AB-Türkiye
işbirliğini artırmak"
başlıklı bir konferans
düzenlemiştir. Konferansta
katılımcıların Suriye ve
Irak'taki gelişmeleri,
göç meselesini ve terörle
mücadeleyi tartıştıkları 3
panel yapılmıştır.*

13 Kasım'da Paris'te meydana gelen terör saldırılarının ardından 16 Kasım'da "Sığınmacılara Destek, Göç Yönetimi ve Terörle Mücadelede AB-Türkiye İşbirliğini Artırmak" konulu konferans düzenlendi. Saldırıların ardından uluslararası basında yoğun araştırmanın odağı haline gelen kritik öneme sahip siyasi meseleleri hakkında analizlerini ve düşüncelerini paylaşmak üzere konferansa çeşitli uzmanlar katıldı. Katılan uzmanlar "Suriye ve Irak'taki Çatışmaların AB-Türkiye İlişkileri Üzerindeki Etkisi", "Sığınmacılara Destek ve Göç Yönetiminde İşbirliği", "Terörle Mücadelede İşbirliği" başlıklı panellerde pek çok konuyu ele almışlardır. Konferansta Türkiye'nin gösterdiği çabanın önemi ve bu sorunlara çözüm getirebilmek için Türkiye ile daha yakın işbirliği yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur.

PROF. BERNARD SNOY'UN AÇILIŞ KONUŞMASI

Leuven Katolik Üniversitesi (UCL) ve Uluslararası Politika ve Liderlik Enstitüsü'nün (IPLI) birlikte düzenlediği ilk etkinliğimize hepiniz hoş geldiniz.

Altı ay önce Büyükelçi Antonio Martins da Cruz, Timothy Reno ve ben böyle bir etkinliği düzenleme ihtimalini görüşürken, bugün üzerinde durduğumuz konunun bu kadar uygun bir zamana denk geleceğini düşünmemiştim. Görüşmelerimiz sırasında, aralarında göç ve iltica gibi konuların da bulunduğu birçok alanda Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki işbirliğini ele almayı düşünüyorduk. Yaz ve sonbahar ayında bu denli yoğun mülteci akınının yaşanacağını ve meselenin ulaştığı ciddi boyutun AB-Türkiye işbirliğinde(ortaklığında) yenilenmeye gidilmesi gerektireceğini tahmin etmemiştik.

Terörle mücadele ikinci konu olarak dahil edilmişti. Bir kez daha belirtmek isterim ki, konferanstan sadece üç gün önce Paris'te kanlı bir terör saldırısının gerçekleşeceğini tahmin bile edemezdim. Bu durum düzenlediğimiz konferansı daha da acil kılıyor.

Şüphesiz, hepimiz Türkiye'nin AB'nin önemli ortaklarından biri olduğunun farkındayız; ancak son zamanlarda yaşanan olaylar sebebiyle Türkiye ve AB arasındaki işbirliğinin uluslararası toplumun odağı olacağını çok azımız tahmin edebilirdi. Nitekim Türkiye ve AB de yakın zamanda sığınmacıların idaresi ve göç yönetimine yönelik bir eylem planı üzerinde mutabakata varmışlardır ki bu da Türkiye'nin diğer ülkelere kıyasla en çok sayıda mülteciye ev sahipliği yaptığı düşünüldüğünde daha da önemli olmaktadır.

Bir kez daha ortaklarımıza verdikleri destekten ve sizlere katılımlarınızdan ötürü teşekkür ediyor, aydınlatıcı ve öğretici bir konferans geçirmenizi diliyorum.

I. Oturum

SURİYE VE IRAK'TAKİ ÇATIŞMALARIN AB-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

BÜYÜKELÇİ ANTONIO MARTINS DA CRUZ

Eski Portekiz Dışişleri Bakanı, Uluslararası Politika ve Liderlik Enstitüsü (IPLI) Yönetim Kurulu Üyesi

Irak ve Suriye'deki çatışmaların AB-Türkiye işbirliği üzerindeki etkisi birçok etmen göz önünde bulundurularak yorumlanmalıdır. Birinci etmen Suriye ve Irak'taki çatışmaların Türkiye'nin dış ve güvenlik politikası

üzerindeki etkisidir. İkinci etmen sığınmacı ve göç sorunu ve ile yakın zamanda sığınmacı idaresi ve göç yönetimi üzerine hazırlanan AB-Türkiye eylem planıdır. Üçüncü etmen ise vize serbestisi hakkında devam eden görüşmelerdir. Bunlara ek olarak, Suriye meselesi karşısında önemli Avrupalı aktörlerin tutumu ve dün Viyana'da kararlaştırılan Suriye'deki iç savaşı bitirmeye yönelik, Suriye hükümeti ve muhalifler arasında görüşmelerle başlayıp ateşkes, yeni bir anayasa ve 2017'de seçimlerle devam eden 18-aylık takvim (plan) gibi yakın zamandaki gelişmeler de göz önünde bulundurulmalıdır.

Malta'da düzenlenen Valletta Zirvesi'nde alınan, başlıca mülteci krizi konusunda AB'nin Türkiye'ye özel katkısı, gelecekteki bazı Avrupa zirvelerine Türkiye Cumhurbaşkanı'nın katılımı, AB ve Türkiye arasındaki işbirliği ve iletişimin siyasi anlamda güçlendirilmesi ile ilgili kararlar da önem arz etmektedir. Tüm bu adımlar gelecekteki müzakereleri de etkileyecektir. Ayrıca bu adımlar Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girme hedeflerinde daha fazla ilerleme kaydedeceği anlamına gelmektedir.

Yakın zamanda gerçekleşen terör saldırıları Avrupa ve dünya kamuoyunu derinden etkilerken Fransa'yı Suriye politikasında değişikliğe gitmeye ve IŞİD mevzilerine hava saldırıları düzenlemeye mecbur bıraktı. Diğer AB ülkeleri de Suriye ve Irak politikalarında değişikliğe gidecektir. Bugün yapılacak olan Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi toplantısı ve yarın gerçekleştirilecek olan Avrupa Birliği Savunma Bakanları toplantısının gündeminde Suriye, Ortadoğu'da barış süreci ve göç sorunları gibi konular olacaktır. Schengen sistemi ve sınırların kapatılmasına dair olumsuz kararlar, yayılan güvensizlik duygusu ve terör ve sığınmacı politikalarıyla kimse ilgilenmiyormuşhissi, artan yabancı düşmanlığı ve ırkçılık gibi bir takım sorunlara ulusal düzeyde ve Avrupa düzeyinde cevaplar getirilmesini ümit ediyorum. Şuan Avrupa'nın yapması gereken güvenliği, istikrarı, güven duygusunu ve dayanışmayı artırmaktır.

Ayrıca Türkiye sadece NATO'da değil, buradaki bütün konularda Avrupa'nın müttefikidir. Suriye ve Irak'taki çatışmalara, mülteci krizine son vermek için Türkiye ile işbirliği şarttır. Bölgenin ve doğu Akdeniz'in güvenliği için de Türkiye ile işbirliği önemlidir. Ben AB-Türkiye ilişkilerinde

Ayrıca Türkiye sadece NATO'da değil, buradaki bütün konularda Avrupa'nın müttefikidir. Suriye ve Irak'taki çatışmalara, mülteci krizine son vermek için Türkiye ile işbirliği şarttır. Bölgenin ve doğu Akdeniz'in güvenliği için de Türkiye ile işbirliği önemlidir.

bir dönüm noktasında olduğumuza inanıyorum. Esas soru Türkiye'nin tutumundaki olumlu algının önümüzdeki AB'ye katılım müzakerelerine nasıl yansıtılacağıdır.

Kısacası Suriye ve Irak'taki çatışmaların AB-Türkiye ilişkilerine etkisi olumlu yöndedir. Fakat uluslararası ilişkilerde ve dış politikada olumlu yeterli değildir. Önümüzdeki haftalarda ilgili tarafların bu gelişmeden nasıl faydalanabileceklerini ya da nasıl faydalanmak istediklerini hep birlikte göreceğiz.

DOÇ. DR. ŞABAN KARDAŞ

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) Başkanı, Ankara

Ortadoğu ve Kuzey Afrika (ODKA) bölgesi yapısal anlamda esaslı bir değişiklikten geçmektedir. Statükonun başarısızlıkla sonuçlanması sadece bölgedeki ülkeler için değil Avrupa kıtası gibi komşu bölgeler içinde pek çok güvenlik problemlerine sebep oldu. Yaşanan son saldırılar karşılaştığımız güvenlikle ilgili ve siyasi sorunların sıradan sorunlar olmadığını göstermekte ve ODKA bölgesinde yapısal bir güvensizlik ortamı oluştuğunu yansıtmaktadır. Bölgedeki mevcut trendleri beş farklı yönden ele alabiliriz.

İlk olarak ODKA bölgesinde var olan kara sınırlarının sorgulandığını ve bu durumun bazen çok anlamsızlaştığını görmekteyiz öyle ki devletler kimlerin sınırlarını geçtiğini kontrol edemez hale gelmişlerdir. Mevcut

ulus-devletlerin olası bölünmesi ya da parçalanması ve nüfusun alt gruplara ayrılması (Kürt, Alevi, vb.) konusundaki tartışmalar artmaktadır.

Bölgede karşılaşılan sorunlardan ikincisi ise mevcut devletlerdeki yetkililerin ülkelerinde kontrolü giderek kaybetmesiyle milli egemenliğin zayıflamasıdır.

Üçüncü sorun ise ikinci sorun ile bağlı olarak, zaman geçtikçe alt ulusal kimliklerin ya da grupların, mezhep ayrılıklarıyla giderek yok olan milli kimlik pahasına güçlendirildiklerini görmekteyiz.

Dördüncüsü ise Ortadoğu'da bölgesel dönüşüm bağlamında etkili bir sorun çözme mekanizmasının eksikliğidir. Bana kalırsa AB ve Türkiye arasında işbirliğine en çok ihtiyaç duyulan nokta budur. Ne yazık ki, bölgedeki aktörler de böyle bir mekanizmayı geliştirmeyi başaramamış, bunun yerine kendilerini kızgın bir rekabete kaptırmışlardır. Ayrıca Ortadoğu'da güvenliği sağlayan uluslararası aktörler - özellikle ABD - çatışmaları azaltmak yerine büyük ölçüde daha kötü hale getirmektedirler. Bu da Ortadoğu'da güvenlik boşluğu oluşmasına sebep olmaktadır.

Son olarak, bölgede kısır döngü olarak nitelendirdiğim siyasi ve sosyoekonomik dönüşüm arasındaki ilişkiden bahsetmek istiyorum. Maalesef, Ortadoğu'daki siyasi ve ekonomik alandaki az gelişmişlik birbirini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu da AB ve Türkiye arasında etkili bir işbirliğine ve Arap Baharı sonrası bölgede dönüşüme ihtiyaç duyduğumuz, şuan için daha ağır bir bedel ödediğimiz bir alandır. Ve ne yazık ki bu durumun belirtileri - mülteci krizi, terör saldırıları - hepimizi günden güne etkilemektedir.

Fakat bu belirtilerle sonsuza dek mücadele edemeyiz. İstanbul'un güvenliği Paris'in güvenliği birbirinden ayrı tutulamaz. ODKA bölgesinde neler yaşandığını hep birlikte tekrar gözden geçirmemiz gerekmektedir. Mültecilere nasıl yardım edebiliriz ya da teröristlerle nasıl mücadele ederiz gibi soruların ötesine geçmeli, daha dayanıklı toplumlar olmaları adına Libya, Tunus, Mısır, Irak ve Suriye'ye çatışmalardan kendini toparlayabilmesi için nasıl yardım edebiliriz sorusuna geri dönmeliyiz.

Mültecilere nasıl yardım edebiliriz ya da teröristlerle nasıl mücadele ederiz gibi soruların ötesine geçmeli, daha dayanıklı toplumlar olmaları adına Libya, Tunus, Mısır, Irak ve Suriye'ye çatışmalardan kendini toparlayabilmesi için nasıl yardım edebiliriz sorusuna geri dönmeliyiz.

PATRICK PAQUET

AB Komisyonu, Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Masası Şefi

Mülteci krizinin dışında şu an sahip olduğumuz sorunlardan bir diğeri de yıllardır AB ve Türkiye ilişkilerinde zayıflayan bağları tekrar güçlendirmektir. Özellikle ODKA bölgesindeki sorunlar nedeniyle dış politika, terörle mücadele ve güvenlik gibi konularda Türkiye ile ilişkilerimizi yenilemek isterken her yıl AB ile 140 milyar avro değerinde ticaret yapan Türkiye'nin jeopolitik ve ekonomik önemini de bir kez daha gözden geçirmek istedik. Türkiye'nin aday ülke olarak konumu çerçevesinde AB'ye giriş sürecini güvence altına alırken daha önce bahsettiğim tüm unsurları içeren geniş kapsamlı bir stratejiye ihtiyaç duymaktayız.

Bu değişimden öte 2014'te bildirilen bir önceki genişleme stratejisinden beri AB Komisyonu'nun yapmaya çalıştığı şey değişimden çok var olan eğilimin detaylandırılması. Değişen şey ise liderlerimizin Türkiye ile ilişkileri güçlendirmeye ihtiyaç duyulduğunun farkına varmaları ve politika geliştirmede önceliklerimiz arasında Türkiye ile ilişkilerin şu anda en üst sırada olmasıdır. Mülteci krizinin doğrudan siyasi etkileri dışında Türkiye'nin rolü hakkında kamuoyunun bilinci de artmıştır. Türkiye'de Suriye'den gelen iki milyona yakın sığınmacı kayıtlara geçmiş olup sağlık, eğitim, vb. hizmetlerden faydalanırken; AB'ye üç yüz bin iltica başvurusu yapılmıştır. AB'nin Türkiye'ye yapacağı yardımlarda özellikle Türkiye'de

kalmaya karar verenler için umut ışığı olabilecek, sığınmacıların iş piyasasına erişimini sağlama gibi ayrıcalıkların artırılması konularını görüşmekteyiz.

AB-Türkiye ilişkilerini artırma hususunda siyasi ve ekonomik olarak yeni bağlar kurma kararı alınırken gelecek haftalarda da 28+1 zirvesi planlanmaktadır. Konulardan biri finansmandır. Mülteci krizinde AB finansman konusunda bölgede önemli ortaklardan biri olmuştur ve şimdi de tahminen 3 milyar avro değerinde yardım yapılması amaçlanmaktadır. Ayrıca eğer Türkiye’de yeni hükümet rastgele göç akışını durdurmak için hızla önlem alırsa vize serbestisi ihtimalinin gerçekleşmesi daha hızlı olacaktır.

Son olarak AB’ye üyelik sürecinden bahsedeceğim. Yıllarca özellikle de Kıbrıs sorunu ile ilişkili olarak birçok siyasi tikanıklık yaşandı ve bunun sonucunda açılan fasılların yarısı bloke edilmiş durumdadır ve hiçbiri kapatılamamıştır. Bu yüzden AB’ye girme sürecinin faydalarını sunamıyoruz. Hukukun üstünlüğü, insan hakları ve ifade özgürlüğü gibi sorunlu alanlarda Türkiye’yi reforma gitmeye teşvik etmek için müzakerelerde hız kazanmak istiyoruz. AB de tikanıklık yaşanan bölümler için yeni tekliflerle bulunarak kendi üzerine düşeni yapmalıdır. On yıldan bu yana ilk kez Kıbrıs sorununu çözmeye konusunda gerçek bir umut söz konusudur. Bu yılın ilerleme raporunda kabul edilen metodoloji, ekonomik yönetim, hukukun üstünlüğü gibi birçok temel alanda çok daha sağlam ve sistematiktir. Tüm bunların politika reformlarında Türkiye için sistematik rehberlik oluşturmasını diliyorum.

Özellikle ODKA bölgesindeki sorunlar nedeniyle dış politika, terörle mücadele ve güvenlik gibi konularda Türkiye ile ilişkilerimizi yenilemek isterken her yıl AB ile 140 milyar avro değerinde ticaret yapan Türkiye’nin jeopolitik ve ekonomik önemini de bir kez daha gözden geçirmek istedik.

2. OTURUM

SIĞINMACILARA DESTEK VE GÖÇ YÖNETİMİNDE İŞBİRLİĞİ

SEVAL GÜZELKILINÇ

Uluslararası Programlar Müdürü, Türk Kızılayı

Suriye’de yaşanan kriz sebebiyle, 2,18 milyonu Türkiye’de olmak üzere komşu ülkelerde şuan için kayıtlı 4,2 milyon Suriyeli bulunmaktadır. 15 Kasım 2015 itibarıyla Türkiye’deki 25 kampta kalan Suriyeli sayısı 275 bin civarında ya da Suriyeli mülteci nüfusunun %12’sini oluşturmaktadır.

Türk Kızılayı'nın faaliyetleri kamplardaki faaliyetler, kamp dışındaki faaliyetler ve sınır yardım faaliyetleri olmak üzere üç başlıkta toplanmaktadır. Kamptaki faaliyetler e-voucher sistemi ile gıda yardımı, yardım dağıtımları ve çocuk dostu alanlar kurma gibi faaliyetleri içermektedir. Kamp dışındaki kentli mülteciler için de e-karne yardım sistemi sunulurken en savunmasız gruplar için yardım dağıtılmakta ve toplum merkezi projesi yürütülmektedir. Ayrıca Suriye'deki IDP (ülkesinde yerinden edilmiş kişiler) kamplarına Türkiye'den insani yardım gönderebilmek için çalışmalar yürütmekteyiz. Bugüne kadar Suriye'ye yapılan insani yardım 1 milyar TL ya da 350 milyon Amerikan doları değerindedir.

E-karne gıda yardım programı kapsamında kamplarda yaşayan her bireye gıda ihtiyaçlarını karşılamaları için devlet bankalarıyla yapılan anlaşmalar sonucu alınan kartlara yatırılmak suretiyle her ay 50 TL (yaklaşık 18 Amerikan doları) verilmektedir. Kamplarda bulunan marketlerle anlaşmalar yaptık ve her aile kendi alışverişini kendi yapabilmektedir. Bu programda ortağımız olan Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı (WFP), hem kamplarda hem de Türkiye'de sığınmacı nüfusunun en kalabalık olduğu dört şehirde 175 bin insanın ve 33 bin hanenin faydalandığı bu program kapsamında 1 milyon Amerikan dolarından fazla yardımda bulunmuştur.

Diğer ortağımız Unicef'le birlikte gerçekleştirdiğimiz bir diğer program da kamplarda veya kamp dışında yaşayan çocuklar için güvenli alanlar oluşturmaktır. Temel faaliyetleri arasında psikososyal hizmetler, öğrenmeye yardımcı eğitim ve boş zamanları değerlendirme faaliyetleri bulunmaktadır. 2013 yılında başlatılan bu program günden güne gelişmeye devam etmektedir. Şuanda okul çağına gelmiş Suriyeli çocukların sayısı 99 bin civarındadır.

Bir diğer önemli girişim ise toplum merkezi projesidir. Bu proje Suriye halkındaki farklı gruplar içinde üstlenilen bir ihtiyaç değerlendirmesinin sonuçlarını yansıtmaktadır. Bu projenin temel faaliyetleri arasında çocuklara yönelik programlar, yetişkinler için hizmetler, seminerler ve

entegrasyon programları bulunmaktadır. Türkçe dersler, beceri geliştirme dersleri, mesleki eğitim ve sağlık sosyal ve kültürel seminerler gibi hizmetler vermekteyiz. Son olarak üç-yıllık planımızdan bahsetmek istiyorum. Bu süreçte toplum-merkezli hizmetlerimizi, toplum merkezlerinin sayısını, kamu hizmetlerine erişimi artırmayı ve kentli mülteciler arasında en muhtaç olan kişilerin sıkıntılarına çözüm getirmeyi amaçlıyoruz. Kısacası Türk Kızılayı'nın verdiği hizmetlerin sürdürülebilirliği uluslararası yardımların devam etmesine bağlı olduğundan, uluslararası insani oluşumların desteğinin Suriyeliler için önemini ifade etmek gerekmektedir.

PATRICK PAQUET

AB Komisyonu, Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Masası Şefi

AB'nin yardımlarını artırma amacı kapsamında Kızılay en iyi hizmeti sağlama konusunda bölgede kilit bir rol oynamaktadır. Türkiye'de hizmet veren kurumlarla birlikte tüm ülke kapsamında ihtiyaç değerlendirmesi yürütme teklifinde bulunduk. Bu konudaki en büyük sorun ise kamp dışında yaşayan topluluğa ulaşmaktır. Sadece güneyde değil, sığınmacıların seksen referans şehirden birine atandığı ülkenin her yerinde yerel topluluklar birçok sorunla yüzleşmektedir. Aldığım bilgilere göre Türkiye'de sığınmacı nüfusunun yerel nüfusu geçtiği 12 şehir bulunmaktadır.

Hiç şüphesiz çabalarımızı artırmamız gerekmektedir. Eylül ayında Avrupa Konseyi Türkiye de dahil olmak üzere Suriye'nin komşularına doğrudan parasal yardım yapacağını ve BM dairelerine özellikle de insani dairelere taze kaynaklar tahsis edeceğini taahhüt etmiştir. Gereken meblağa ulaşmak için üye ülkelerle eş zamanlı yapılan çağrıyla AB bütçesinden Dünya Gıda Programı ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne para tahsis edildi. Anlaşmazlık yaşanan nokta ise üye ülkelerin geçen hafta yapılan Valletta Zirvesi'nde de tartışılan ve son zamanlarda pek çok tartışmaya konu olan ortak taahhüt hakkında gereken başarıyı gösterememesidir.

15 Kasım 2015 itibariyle Türkiye'deki 25 kampta kalan Suriyeli sayısı 275 bin civarında ya da Suriyeli mülteci nüfusunun %12'sini oluşturmaktadır. Türk Kızılayı'nın faaliyetleri kamplardaki faaliyetler, kamp dışındaki faaliyetler ve sınır yardım faaliyetleri olmak üzere üç başlıkta toplanmaktadır.

Elbette Suriyeli sığınmacıların kendi ülkelerimizde kalması hususunun da üzerinde durmaktayız. Türkiye ile yaptığımız ortak eylem planının ilk belgelerinden bir tanesi sığınmacıların yeniden yerleştirilmesinde yük paylaşımı konusunda AB'nin vaadini içermektedir. Bence Türkiye üstlendiği ve üstlenmeye devam etme iradesini beyan ettiği görev açısından kendisiyle haklı olarak gurur duymaktadır fakat bu sorumluluğu tek başına üstlenmek zorunda kalmamalıdır. Bu yüzden bizler üye ülkelerin hükümetleri ile Türk yetkililer arasında doğrudan iletişim kurarak kaynakların yeniden aktarılmasını sağlayan projelere destek vermeli ve Türkiye'deki yapılara yardımda bulunmalıyız.

AB'nin Suriye için oluşturduğu güvence hesabından yararlanarak bir dizi projeyi hayata geçirmek için var gücümüzle çalışıyoruz. Valletta Zirvesi'nin ardından sadece Türkiye'ye yönelik bir hesap oluşturmayı da ümit ediyoruz. Aralık ortasında yeni şemanın açıklığa kavuşmasını ve hem AB bütçesinden hem de yükümlülüklerini yerine getirmesi gereken üye ülkelerden ekstra bütçe ödenekleri alacağımızı ümit ediyorum.

JEAN-CHRISTOPHE FILORI

AB Komisyonu, Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü, Göç Uzmanlığı Merkezi Başkanı

Türkiye ile yapılan görüşmelerde her üye ülkenin duruşu üzerine konuşulmamaktadır: mültecilerin dağılımının nasıl yapıldığı ve kaynakların yeniden aktarılmasını sağlayan projelere adı altında uluslararası korumaya ihtiyaç

duyanlar AB'nin iç meselelerine girmektedir. Ayrıca Türkiye AB'nin mülteci almak istememesini sıklıkla eleştirmektedir. Bundan böyle görüşmelerimiz 2 milyon Suriyeli sığınmacıyı barındıran Türkiye'nin çabalarına nasıl destek olunacağı üzerine yoğunlaşmaktadır. Ek olarak Suriye'deki çatışmaların son zamanlarda artması sebebiyle on binlerce Suriyelinin Türkiye'ye akın etmesinden endişe duymaktayız. Müzakere aşamasında olan 3 milyar avroluk özel destek fikri Türkiye'nin içinde bulunduğu durumla yüzleşmesine yardım etmek için atılan bir adımdır.

Şüphesiz, Türkiye'nin desteğine ihtiyacımız olduğunun Türkiye de farkındadır ve karşılığında ne alacağız sorusunu sormaları son derece yerindedir. Hepinizin de bildiği gibi Türk vatandaşları için vize serbestisi süreci gibi masadaki diğer konuların görüşülmesi de bu sebeptendir. Geçen hafta ilerleme kaydettik ve Türkiye ile en başta sınırları içindeki sığınmacılara yardım edebilmesini sağlayacak, ayrıca Yunanistan sınırında kontrolün artırılmasına da yardımcı olacak bir anlaşmaya varmayı ümit ediyoruz.

Suriyelilerin kamplar yerine şehirlerde yaşamak istemesi yerel halk için durumu zorlaştırmakta çünkü şehirlerin sosyal, eğitim, sağlık sistemleri sığınmacı akınıyla yüzleşmek zorunda kalmaktadır. Bu sebeple AB yardımlarının amacı sığınmacıların ihtiyaçlarına parasal kaynak sağlamak için ev sahiplerine yardım etmektir. Her ne kadar Türkiye Cenevre Sözleşmeleri'nde imza sahibi ülkelerden biri olmasa da sığınmacılara eşit hak tanıyan yasaları kabul etmiştir. Türkiye'de seçim zamanı olması itibarıyla normal olmakla birlikte, bazı kararnamelerde hala eksiklikler yaşanmaktadır. Bunlardan en tartışmalı olanı ise iş piyasasına girmeleri için sığınmacılara izin verilmesidir. Son derece hassas bir konu olan sığınmacılar ve yerel toplum arasındaki rekabet gündeme gelse de izin konusu sığınmacıların ülkeye entegrasyonunda oldukça önemlidir.

Suriyelilerin kamplar yerine şehirlerde yaşamak istemesi yerel halk için durumu zorlaştırmakta çünkü şehirlerin sosyal, eğitim, sağlık sistemleri sığınmacı akınıyla yüzleşmek zorunda kalmaktadır.

3. OTURUM

TERÖRLE MÜCADELEDE İŞBİRLİĞİ

PETER SPOOR

AB Terörle Mücadele Koordinatörü Danışmanı

AB ve Türkiye arasındaki terörle mücadele işbirliği neden çok önemlidir?

Yaz aylarında bir kez daha farkına vardığımız gibi Türkiye’de yaşananlar AB’yi doğrudan ilgilendirmektedir. Ayrıca özellikle ekonomi anlamında Türkiye ağırlıklı olarak AB’ye bağlıdır ve her iki taraf karşılıklı olarak birbirine ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca - her ne kadar turizm sektörü IŞİD tehdidi altında olsa da - Türkiye pek çok Avrupalı turistin tercih ettiği ülkelerden birisidir. Son olarak Türkiye’nin NATO’nun kurucu üye ülkelerinden biri olduğu göz önünde bulundurulursa, Türkiye ile ortak güvenlik endişelerini paylaşmaktayız. Her ne kadar AB uzun bir süre boyunca Suriye’deki savaşı trajik ama kendisine uzak olarak değerlendirmiş gibi gözükse de, yaz ayından bu yana kaydedilen gelişmeler bu algıyı tamamen değiştirirken, terörle mücadelede çalışmalarının birlikte yürütülmesine duyulan ihtiyacı da göstermiş oldu.

Türkiye ve AB’ye yönelik ortak tehditler nelerdir?

Türkiye’yi otuz-kırk yıl gibi uzun bir süredir tehdit eden unsurlardan birisi Avrupa’nın terör örgütü olarak kabul ettiği PKK (Kürdistan İşçi Partisi)’dir. Diğer bir unsur ise daha az tanınan fakat Türkiye için tehlike arz eden aşırı solcu Marksist-Leninist terör örgütü DHKP-C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi)’dir. Avrupa açısından bakıldığında bu iki grup da uzak bir tehdit olarak görülmektedir. Türkiye ise bence bu fikre karşı çıkmadı. Hem PKK hem de DHKP-C’nin Avrupa’da parasal yardım sağlamak ve insan devşirmek için ağırları bulunmakta ve Türkiye bu faaliyetleri durdurmak için Avrupa’nın daha fazlasını yapabileceğini düşünmektedir. Bir

de daha büyük bir tehdit olan İslamcı terör örgütü var. Birkaç kez Türkiye'ye saldırıda bulunan bu örgüt Kürt yanlısı HDP unsurlarını hedef alıyormuş gibiydi. IŞİD Güneydoğu'da özerklik isteyen Kürtler ile Türkiye'nin geneli arasındaki gerginlikten yararlanma stratejisi kullanıyor gibi durmaktadır. AB açıkça bu durumu güvenliğimizde karşılaştığımız en büyük tehdit olarak görmektedir.

Nasıl işbirliği yapıyoruz, nasıl daha iyi işbirliği yapabiliriz?

AB üye ülkeleri ile Türkiye arasındaki yapısal işbirliği gayet iyi olup polis kanalları, istihbarat kanalları, dışişleri bakanlıkları arasında analiz paylaşımı gibi konuları kapsamaktadır. AB'nin başlıca önceliklerinden birisi IŞİD'e katılmak için Türkiye üzerinden Suriye ve Irak'a geçen Avrupalı akınını durdurmaaktır. Türkiye, isimleri AB üye ülkeleri tarafından temin edilen, Türkiye'ye girişi engellenecek olan yirmi bine yakın kişiye ait güncel bir takip listesi tutmaktadır. IŞİD sorununu ele almak üzere kurulan IŞİD karşıtı uluslararası koalisyonunda da Türkiye AB ile birlikte aktif olarak görev almıştır. Yabancı terörist savaşçılar çalışma grubundan sorumlu Türkiye, gelecek hafta yabancı savaşçıların seyahat yöntemleri konulu uluslararası bir toplantıya da ev sahipliği yapacaktır.

Gelişmeye ihtiyaç duyulan alanlar arasında ise şiddet içeren aşırılıkla mücadele bulunmaktadır. AB son yıllarda bu konu üzerinde birçok çalışma yaptı. AB kendi bünyesinde yaklaşık 500 sivil toplum kuruluşundan oluşan radikalleşmeyi anlama ağı geliştirdi. Nihayetinde AB, bu konudaki uzmanlığını paylaşmak için Türkiye ve

Yaz aylarında bir kez daha farkına vardığımız gibi Türkiye'de yaşananlar AB'yi doğrudan ilgilendirmektedir. Ayrıca özellikle ekonomi anlamında Türkiye ağırlıklı olarak AB'ye bağlıdır ve her iki taraf karşılıklı olarak birbirine ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca - her ne kadar turizm sektörü IŞİD tehdidi altında olsa da - Türkiye pek çok Avrupalı turistin tercih ettiği ülkelerden birisidir. Son olarak Türkiye'nin NATO'nun kurucu üye ülkelerinden biri olduğu göz önünde bulundurulursa, Türkiye ile ortak güvenlik endişelerini paylaşmaktayız.

ODKA bölgesindeki ülkelerle bağlar kurmayı umuyor. Turizm ve havacılık güvenliği de, özellikle Sharm el-Sheikh saldırılarının muhtemel nedeni düşünüldüğünde önemli olan konular arasında yer almaktadır. Güçlü bir işbirliği ortamına sahip olsak da, daha fazlasını yapabiliriz.

HALDUN YALÇINKAYA

ORSAM Güvenlik Çalışmaları Koordinatörü, Ankara

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin Eylül 2014'te kabul ettiği 2178 sayılı karara göre "ikamet ettiği veya vatandaşı olduğu bir ülkeden başka bir ülkeye terör eylemi veya terör eylemi planlama ya da terör eylemleri için eğitim almak gibi terörle ilgili eylemler gerçekleştirmek amacıyla giden kişi" olarak tanımlanmaktadır. Nitekim her üç yabancı savaşçıdan birinin kendi ülkesine geri dönme olasılığı varken, her yedi yabancı savaşçıdan birinin ise terör eylemi gerçekleştirme olasılığı bulunmaktadır.

İŞİD ve yabancı savaşçılara karşı uluslararası mücadelenin İŞİD karşıtı koalisyon, Terörle Mücadele Küresel Forumu (GCTF) ve Birleşmiş Milletler Terörle Mücadele Komitesi (UN CTC) olmak üzere üç temel dayanağı bulunmaktadır. Yabancı terörist savaşçılarla mücadelede uluslararası camianın şu noktaları ele alması gerekmektedir: 1) yabancı savaşçıların devletler arası sehayat etmelerini önlemek 2) hukuki yaptırımların olması 3) internet üzerinden de dahil olmak üzere terörün teşvik edilmesini önlemek 4) suç olarak niteleme 5) yabancı terörist savaşçıların finanse edilmesi. Yabancı savaşçıların neden oldukları tehdit hem kendi ülkelerini, hem geçiş yaptıkları ülkeleri hem de çatışma bölgesine komşu

ülkeleri etkileyebileceğinden üç katına çıkmaktadır. Batı Avrupa'daki sadece ilk ihtimalle başa çıkması gerekirken Türkiye ise ne yazık ki üç ihtimalle de başa çıkmak zorundadır.

Norveçli akademisyenler Thomas Hegghammer ve Peter Nesser yabancı savaşçılar tarafından gerçekleştirilen eylemlerde IŞİD liderliğinin azdan çoğa doğru ne kadar bağlantısı olduğunu göstermek için bir tipoloji hazırladı. Bu ayrımın yapılması önemlidir çünkü Eylül 2014'te IŞİD, sempatizanlarına kendi kaynaklarını kullanarak terör eylemleri gerçekleştirmelerini söyleyen bildiri yayınlamıştır. O zamandan beri Avrupa'da 27 kez terör saldırısına teşebbüs edilmiştir. Bunlardan 18'i güvenlik güçleri sayesinde önlenirken, dokuzu ise amacına ulaşmıştır. Avrupa'da saldırılardan sadece birinin büyük ölçüde IŞİD liderliği kaynaklı olduğu ortaya çıkarken Türkiye'de ise aynı dönemde 143 kişi yabancı terörist savaşçılar yüzünden hayatını kaybetmiştir ve saldırıların büyük ölçüde IŞİD'in üst yönetimi ile bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır.

Türk yetkililerin yabancı terörist savaşçılarla mücadelede iki önemli aracı bulunmaktadır. İlki yirmi bin kişinin seyahat etmesini engelleyen giriş yasağı listeleridir. İkincisi ise sınır kapılarında, havalimanlarında ve limanlarda bulunan, bireysel başvuruları değerlendiren risk analiz gruplarıdır. Giriş yasağı listesi olası yabancı savaşçılar hakkında bilgi gönderen ülkelerle yapılan uluslararası işbirliği sayesinde ortaya çıkmıştır. Bu yüzden seyahat eden her yabancı savaşçı uluslararası işbirliğinin başarısızlığı anlamına gelmektedir. Halihazırda çatışma bölgesinde bulunan yabancı terörist savaşçıların sayısı tahminen otuz beş bin civarındadır.

Bugün bu sorunla karşılaşmamızın sebebi 2012'de insani kriz artarken uluslararası camianın sorumluluklarını yerine getirmemesinden kaynaklanmaktadır. Bugün işbirliği yapmazsak ileride durum daha da kötüleşecektir. Aynı kamptayız ve aynı tehdit algısına sahibiz.

Yabancı terörist savaşçılarla mücadelede uluslararası camianın şu noktaları ele alması gerekmektedir:
1) yabancı savaşçıların devletler arası sehayat etmelerini önlemek 2) hukuki yaptırımların olması 3) internet üzerinden de dahil olmak üzere terörün teşvik edilmesini önlemek 4) suç olarak niteleme 5) yabancı terörist savaşçıların finanse edilmesi.

Sığınmacılara destek, göç yönetimi ve terörle mücadelede AB-Türkiye işbirliğini artırmak

Bu konferansı Leuven Katolik Üniversitesi (UCL), Uluslararası Politika ve Liderlik Enstitüsü (IPLI) ve Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) birlikte düzenlemiştir.

Louvain-la-Neuve, 16 Kasım 2015, Pazartesi

16.15: Açılış Konuşmaları

Prof. Vincent Dujardin, Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Başkanı , Leuven Katolik Üniversitesi (UCL)

Timothy Reno, IPLI Direktörü

Doç. Dr. Şaban Kardaş, ORSAM

16.30: Suriye ve Irak'taki Çatışmaların AB-Türkiye İlişkileri Üzerindeki Etkisi Konulu Giriş Oturumu

Büyükelçi Antonio Martins da Cruz, Eski Portekiz Dışişleri Bakanı, IPLI Yönetim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Şaban Kardaş, Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) Başkanı, Ankara

Patrick Paquet, AB Komisyonu, Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Masası Şefi

Moderatör: Prof. Vincent Legrang, Uluslararası Kriz ve Çatışma Araştırmaları Merkezi ve Modern Arap Dünyası üzerine Çalışma ve Araştırma Merkezi, Leuven Katolik Üniversitesi (UCL)

17.15: Sığınmacılara destek ve Göç Yönetiminde İşbirliği Konulu Oturum

Seval Güzelkılınç, Uluslararası Programlar Müdürü, Türk Kızılayı

Jean-Christopher Filori, AB Komisyonu, Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü, Göç Uzmanlık Merkezi Başkanı

Moderatör: Prof. Vincent Eiffling, Louvain Siyaset Bilimi ve Sosyal Bilimler Okulu, Leuven Katolik Üniversitesi (UCL)

18.15: Terörle Mücadelede İşbirliği Konulu Oturum

Peter Spoor, AB Terörle Mücadele Koordinatörü Danışmanı

Dr. Haldun Yalçinkaya, ORSAM, Ankara

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

©Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORSAM

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr